

Pregled strokovnih člankov

Socialno delo, Ljubljana 2008, št. 1–2:

Dragoš, S.: Ideologizacija dobrotelčnosti (Pisec poudarja, da je tudi katoliško dobrotelčnost mogoče »ideologizirati«). Družbena funkcija te dejavnosti je sicer odvisna zlasti od strategije, ki jo v odnosu do socialnih in verskih vprašanj oblikuje ta rimskokatoliška cerkev in država. Sto let starega Krekovega opozorila, da je treba dobrotelčnost povezovati s politiko socialne pravičnosti, ki jo izvaja država, se v današnjem času ne upošteva. Z dobrotelčnostjo se ne da ublažiti ali odpraviti marginalizacije, saj je ta sistemsko določena. Če v razmerah, v katerih socialna politika države slabi, delegiramo probleme v zvezi z marginalnostjo posameznikov in skupin na »civilno« družbo – oziroma na neformalni in prostovoljni sektor – bo tak proces »instrumentaliziral« dobrotelčnost in jo podredil ideološki funkciji. Državna strategija do verskih institucij je neustrezna, saj favorizira najbolj privilegirano, najmočnejšo in najbogatejšo versko skupnost, s čimer se *de facto* odpravlja ustavno načelo ločitve med državo in največjo cerkvijo. Taka zakonska regulacija religijskega področja bo imela – v povezavi s slabljenjem socialne države – ideološke učinke tudi na katoliško dobrotelčnost.) – Dežman, A.: Med vsakdanjim življenjem in konstruiranjem deviantne vloge (Avtor ocenjuje, da imajo vzgojne institucije še vedno – navzlic določeni deinstitucionalizaciji – značilnosti totalnih ustanov. Mladostniki se življenju v instituciji prilagodijo na različne načine, npr. z uživanjem prepovedanih drog. Pisec – na podlagi rezultatov opravljene raziskave – ugotavlja, da vzgojni zavodi niso primerni za obravnavanje odvisnosti od prepovedanih drog, še posebej ko gre za mladostnike, ki ne zmorejo ali nočejo abstinitirati. V vzgojnih zavodih je najbolj opazna stigmatizacija odvisnikov od heroína.)

Socialna pedagogika, Ljubljana 2008, št. 1:

Dekleva, B.: Posebno ogrožene skupine brezdomcev (Avtor ugotavlja, da brezdomci niso enotna skupina. Čeprav jih praviloma družijo položaj velike in večkratne socialne izključenosti, ki je pogosto tudi dolgotrajna, tudi med njimi najdemo precejšnje razlike. S stališča strokovnega dela z brezdomci je pomembno poznavanje različnih ogrožajočih dejavnikov, ki vplivajo na to, kako so brezdomci dostopni storitvam, ki jih ponujajo socialne organizacije/institucije. Pisec – na podlagi raziskave, opravljene na vzorcu 107 ljubljanskih vidnih brezdomcev – poudarja, da so najbolj ogrožene in ranljive skupine mlajših brezdomcev, ki uporabljajo prepovedane droge, in tisti, ki imajo težave v zvezi z duševnim zdravjem.) – Ule, M.: Odraščanje socialno prikrajšanih mladih (Avtorica opozarja, da je za današnjo življenjsko situacijo otrok in mladostnikov značilna povečana stopnja socialne in kulturne negotovosti, posebej glede pričakovanj, ki se nanašajo na prihodnost. Individualizacija odraščanja povečuje število in obseg tveganih odločitev ter življenjskih poti mladih. Avtorica analizira dejavnike socialne prikrajšanosti oziroma so-

cialnega izključevanja mladostnikov. V tej zvezi je še posebej pomembna predčasna izključitev iz šolskega sistema. Tveganje za »osip« se začne razvijati že zgodaj v učenčevem življenju. Mlade »osipnike« zaznamujejo predvsem naslednje lastnosti: nizek socialnoekonomski položaj družin, iz katerih izhajajo, slabša izobrazbena struktura staršev, manjše spodbude s strani staršev, slabši odnosi s starši in zaznava, da je bil odnos učiteljev do njih slabši kakor do uspešnejših učencev. Na kratko: za »osipnike« je značilna slaba socialna opremljenost in podpora družin, iz katerih izhajajo, in slaba podpora šol oziroma učiteljev.) – Kuhar, M.: Mladi in stari stereotipi (Avtorica predstavi najpogostejše vrste stereotipov in predsodkov med mladimi. Opozori pa tudi na nekatere novejšje poglede na oblikovanje in pojasnjevanje stereotipov in predsodkov.)

Pravnik, Ljubljana 2008, št. 1–3:

Kmet, S.: Kaznivo dejanje detomora kot posledica psiho(pato)logije simbioze (Pisec najprej opiše psihološke značilnosti simbioze, tj. specifičnega odnosa med materjo/očetom in otrokom, ki je sicer nujen za otrokovo preživetje in optimalen razvoj. V nadaljevanju se osredotoči na odklone od »normalne« simbioze, take patološke pojave pa poveže z možnostjo porajanja destruktivnih ravnanj. Avtor kritično preuči slovensko kazenskoopravno ureditev detomora, posebej uvrstitev vpliva poroda med zakonske znake tega kaznivega dejanja in izključitev očeta oziroma drugih družinskih članov kot morebitnih storilcev.) – Zgaga, S.: kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost v praksi *ad hoc* mednarodnih in hibridnih sodišč (Avtorica ugotavlja, da se je odnos držav do spolnega nasilja – v okviru mednarodnega humanitarnega prava – začel spreminjati v dvajsetem stoletju. Najprej se je spolno nasilje pojavilo v mednarodnih pogodbah o mednarodnem humanitarnem pravu, nato pa sta k razvoju kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost zelo veliko prispevali Mednarodni sodišči za Ruando in nekdanjo Jugoslavijo. Pod njunim vplivom so uzakonili kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost kot izvršitvene oblike mednarodnih hudodelstev tudi v statutih drugih *ad hoc* mednarodnih in hibridnih sodišč ter ju razvijali v sodni praksi.)

Zoran Kanduč

British Journal of Criminology, London, letnik 2008, št. 5:

Levi, R.: Avditivna skupnost: moralni red Meganinega zakona (Kriminološko raziskovanje je opredelilo obrat k skupnosti kot del širšega odmika od družbe blaginje. Vendar je v kriminologiji malo študij o tem, kako postane skupnost vladljiva, kako neoliberalni programi razdelajo in nadzirajo moralni red

v družbi. Meganin zakon (Megan's Law) ureja javno objavo spolnih prestopnikov v Združenih državah. Vloga avditivnih tehnologij za nadzor je vse večja. Na tovrstno logiko se opira tudi Meganin zakon, da se identificira, upravlja in nadzira skupnost.) - Sandberg, S.: Temnopoliti razpečevalci drog v beli državi blaginje: razpečevanje kanabisa in ulični kapital na Norveškem (Raziskava v Oslu na Norveškem je temeljila na etnografskem terenskem delu in intervjujih in je preučevala razpečevalce kanabisa, ki so pripadniki etničnih manjšin. Opisani so življenjepisi treh razpečevalcev. Vsak ponazarja posebno skupino razpečevalcev drog oziroma enega od treh idealno-tipskih pristopov k razpečevanju droge na ulicah. Prvi pristop izhaja iz izkušnje migracije iz držav, ki so jih prizadele vojne. Drugi pristop izhaja iz naraščajoče uporabe drog in zgodnje socializacije v kriminalnih združbah. Tretji pristop pa je povezan z alternativnim iskanjem identitete. Raziskava uporablja koncept uličnega kapitala, ki ga je zasnoval Pierre Bourdieu. Ta teoretični okvir postavlja v ospredje značilnosti kulturnega vedenja, pomen zgodnje socializacije in praktične racionalnosti, ko mladostniki pričnejo razpečevati prepovedane droge.) - Pratt, A., Thompson, S. K.: Junaštvo, »rasa« in diskrecija na kanadski meji (Izvajanje rasnega profiliranja na mejah obkroža nejasnost, povezana z neločevanjem med raso in nacionalnostjo. To omogoča, da uradne osebe zanikajo izvajanje rasnega profiliranja, kot tudi nadaljnje upoštevanje na rasi osnovanega tveganja na meji. Vse to tvori del diskrecije pri izvajanju nadzora na mejah Kanade. Ta diskrecija je opredeljena s protekcionistično logiko, v luči katere je narod v stiski, izvajalci mejnega nadzora njeni varnostniki, meja pa tanka črta, na kateri je potrebna stalna previdnost.) - Carrington, K., Scott, J.: Moškost, ruralnost in nasilje (Domneva, da urbano življenje, njegova anonimnost in oslavljen družbeni nadzor ustvarjajo družbene konflikte, dezorganizacijo in visoko stopnjo kriminalitete in nasilja v družbi je zaslediti v kriminološkem in sploh družboslovnem raziskovanju od 19. stol. dalje. Pri tem se zastavlja vprašanje uporabnosti kriminološkega teoretiziranja, ki je osnovano na urbanem okolju, v ruralnem okolju. Podatki kažejo, da je pri ruralnih moških visoko tveganje, da bodo povzročili škodo sebi ali drugim. Ta pojav se preučuje v razmerju do procesov nastajanja skupnosti, ki oblikujejo vsakodnevno arhitekturo ruralnega bivanja. Ta arhitektura je zgodovinsko pozitivno vrednotila nasilno izražanje moškosti, ki temelji na posebnem razmerju med moškim telesom in ruralnim okoljem. Vendar je legitimnost tovrstnega nasilja vse bolj vprašljiva zaradi sodobnih družbenih, ekonomskih in političnih sprememb. Eden izmed psiho-socialnih odzivov na spremembe ruralnega življenja je tudi zatekanje k nasilju. Nasilje je pri tem strateška praksa, ki je nastala, da bi se ponovno vzpostavil ruralni družbeni red, osnovan na spolu.) - Weatherburn, D., Bartels, L.: Povratništvo storilcev, katerih izvršitev kazni je bila odložena, v Novem južnem Walesu in Avstraliji (Pravni institut odložitve kazni je navadno

označena kot Damoklejev meč. Odložitev izvršitve kazni se zanaša na odvračevalni učinek grožnje z zaporom, pri čemer pa ne nastanejo človeški in finančni stroški. Vendar raziskave kažejo, da odložitev izvršitve kazni ne zmanjšuje uporabe zapora oziroma jo v nekaterih primerih celo povečuje. Na drugi strani pa je malo raziskav, ki bi ugotavljale dejanske odvračevalne učinke odložitve izvršitve kazni.)

Journal of International Criminal Justice, let. 2008, št. 2 (Oxford University Press)

Ta posebna številka revije je posvečena mednarodnemu hudodelstvu mučenja.

Burchard, C.: Mučenje in judikatura *ad hoc* sodišč: kritična ocena (Sodobna opredelitev mučenja se bistveno razlikuje od pojmovanja mučenja v srednjem veku. Sodna praksa *ad hoc* mednarodnih sodišč je pomembno prispevala k razumevanju sodobnega mučenja, ki je umeščeno v sodobne izzive. Pri tem gre zlasti za primere, ko so mučitelji posamezniki, ki niso uradne osebe, izvršujejo pa na videz naključna nasilna dejanja, ki niso povezana s kazenskim postopkom, telesnim kaznovanjem ali izsiljevanjem priznanja.) - Gaeta, P.: Kdaj je vpletenost uradnih oseb pogoj kaznivega dejanja mučenja? (Številni mednarodni instrumenti prepovedujejo mučenje, kar kaže na odločenost mednarodne skupnosti, da nasprotuje tej metodi. Vendar so številni mednarodni dokumenti nejasni pri opredelitvi mučenja. Eden od tovrstnih vidikov zadeva vprašanje, ali mora biti storilec oz. udeleženec mučenja nujno uradna oseba. Pojem mučenja je odvisen od konteksta, v katerem se ga uporablja. V mednarodnem kazenskem pravu pojem mučenja terja vpletenost uradne osebe. Pojem mučenja je širši v kontekstu, ki ni kazenskopraven. V mednarodnih aktih s področja prava človekovih pravic je država odgovorna za mučenje, če gre za povzročanje bolečine in trpljenja s strani posameznika, ki ni uradna oseba, zoper drugega posameznika, ki je pod njegovim skrbništvom. Države so namreč dolžne varovati pravice posameznika, kadar jih ogroža drugi posameznik.) - Marchesi, A.: Implementacija opredelitve mučenja iz Konvencije ZN v nacionalno kazensko pravo - z ozirom na poseben primer Italije (Mnenje komisije ZN proti mučenju je, da je opredelitev posebnega kaznivega dejanja mučenja v nacionalnem pravu najbolj učinkovit način implementacije 4. člena Konvencije proti mučenju. vendar implementacije držav ne zajamejo vedno celotne opredelitve mučenja iz Konvencije. Probleme imajo zlasti s t.i. psihičnim mučenjem, mučenjem z namenom diskriminacije, vlogo uradnih oseb in z izjemami. Primer Italije dobro ilustrira tovrstne težave.) - Roth, B. R.: Samo na kratko o mučenju: prepovedano ravnanje in meje mednarodnega kazenskega sodstva (Malo pravnih zagat je tako odvrtnih kot opredelitev razlike med mučenjem in zgolj krutim, nečlovečnim in po-

nižujočim ravnanjem. Četudi se zdi to razlikovanje moralno sporno, ne označuje meje med prepovedanim in dovoljenim ravnanjem, pač pa med vrstama prepovedanega ravnanja.) - Harel, A., Sharon, A.: Kaj je v resnici narobe z mučenjem? (Kako naj deontolog uskladi strogost moralne prepovedi mučenja s spoznanjem, da je mučenje včasih edino sredstvo za preprečitev katastrofe? Razlikovanje med kategoričnimi in pogojnimi obveznostmi je teoretska podlaga razlikovanja med načeli in izjemami. Mučenje ne sme biti dovoljeno ali odobreno kot pravilo ali načelo. Kadar je mučenje opravičljivo, je izvršeno v nujnih in izjemnih okoliščinah. Tako je mučenje kategorično prepovedano z mednarodnim pravom, obenem pa je lahko predmet skrajne sile.) - Ambos, K.: Sme država mučiti osumljence, da reši življenja nedolžnih? (Stara razprava, ki se je razvnela ob izraelskih primerih »tiktakajoče bombe«, se je ponovila zaradi vse večje grožnje terorističnih bombnih napadov in nedavnega nemškega primera ugrabitve. Ta dva primera sta testna modela za odgovor na vprašanje, ali naj absolutna prepoved mučenja velja tudi v izjemnih okoliščinah, ko je lahko mučenje edini način za pridobitev informacije, s katero je mogoče preprečiti veliko večjo škodo za nedolžne ljudi. Tudi v tovrstnih izjemnih okoliščinah mora veljati absolutna prepoved mučenja, ki ne sme biti *ex ante* in *in abstracto* relativizirana. To pa ne pomeni, da tovrstne izjemne okoliščine ne bi vplivale na odgovornost storilca, vendar zgolj *ex post* in *in concreto*.) - Ohlin, J. D.: Meje sile (Vprašanja kazenskopravnega pristopa k mučenju se je mogoče lotiti z razlikovanjem med upravičljivo in opravičljivo skrajno silo.) - Wallace, D. A.: Mučenje proti osnovnim načelom vojske ZDA (Busheva administracija je nedavno opredelila pravne argumente v prid uporabe mučenja. Ti argumenti so v nasprotju s pravom človekovih pravic, mednarodnim kazenskim pravom in mednarodnim humanitarnim pravom. Obenem je uporaba mučenja pridržanih posameznikov tudi v nasprotju s politiko ameriške vojske in temeljnimi načeli zakonitega vojskovanja. Poleg tega je mučenje neučinkovito in škoduje učinkovitosti vojske. Če se namreč vojakom dovoli, da mučijo, se omaje disciplina v vojski.) - Menon, J. A.: Pravni postopki zaradi mučenja v Guantánamu (Morebitni pravni postopki, ki bi jih sprožili posamezniki, ki so bili zaprti v Guantánamu, zoper ameriškega obrambnega sekretarja zaradi mučenja, odpirajo številna zanimiva pravna vprašanja.) - Fassbender, B.: Ali lahko žrtve vložijo tožbe zoper uradne osebe zaradi mučenja: razmislek o zadevi Rasul proti Myersu z vidika mednarodnega prava (V zadevi Rasul proti Myersu je ameriško pritožbeno sodišče zavrglo pritožbo zoper odločitev prvostopenjskega sodišča. Prvotno tožbo je vložila skupina štirih nekdanjih pripornikov v Guantánamu, ki so angleški državljani, zoper ameriškega obrambnega sekretarja Donalda Rumsfelda in nekatere druge pomembne predstavnike ameriške administracije. V tožbi so zahtevali odškodnino zaradi mučenja.)

Crime, Media, Culture, leto 2008, št. 2 (London: Sage)

Hallsworth, S., Young, T.: Govor hudodelske skupine in hudodelski govorci: kritika (V medijih vse pogostejše zasledimo poročanja o hudodelskih združbah. Sprožajo jih tako populistični politiki kot tudi akademski raziskovalci, ki so prepričani, da je bil ta pojav v Evropi predolgo zanemarjen. Ta tesnoba je zvezana s predstavo, da je hudodelsko združevanje resen in vse pogostejši pojav, ki povečuje obseg in resnost nasilja v družbi. To naj bi bilo razvidno iz primerov v Londonu in drugih večjih angleških mestih. Vendar rešitev problema urbanega nasilja ni v represivni obravnavi združevanja v tople. Raziskovanja urbanega nasilja se je treba lotiti na drugačen način.) - Green, D. A.: Primerna sredstva: oblikovanje krivde in pravičnosti, ko otrok umori otroka (Članek predstavlja primerjalno analizo medijskega poročanja o dveh primerih umora, pri katerem sta bila tako storilec kot žrtev otroka. Umora sta se pripetila v Angliji in na Norveškem. Medijsko poročanje o angleškem primeru Jamesa Bulgerja je v umoru videlo znak globokega moralnega razkroja družbe, ki bi ga bilo treba reševati s strategijami ponovnega vzpostavljanja morale. Norveški primer pa je bil v medijih predstavljen kot tragičen in izjemen dogodek, ki terja pomoč različnih strokovnjakov, da bi se storilec zopet vključil v družbo brez večjih pretresov. Obstajajo štiri možne razlage, zakaj sta bila podobna primera tako različno skonstruirana v medijih obeh držav.) - Walsh, S. N.: Subverzija Erosa: dialektika, upor in umor v politiki duše (Pojem političnega je najpogostejše opredeljen tako, da gre za pojav, ki je zunaj posameznika. Če pa je kapitalizem vseprisotna razsežnost, ki ji uspeva podrediti želje posameznikov bremenom »realnosti«, kot je dejal Marcuse v delu Eros in civilizacija iz leta 1966, je mogoče pojem političnega opredeliti tudi kot nekaj notranjega. To je mogoče pokazati na pojavu samo-destruktivne seksualnosti.) - Lambert, A.: Posredovanje zločina, posredovanje kulture: nacionalnost, ženskost, telesnost in teritorialnost v primeru Schapelle Corby (Avstralski državljanka Schapelle Corby je bil aretiran in obsojen zaradi tihotapljenja drog v Indonezijo. Ta primer ponazarja posredovanje kriminalnega dogodka preko državnih meja, teles in tehnologij, pri čemer je pozornost namenjena nacionalističnim in pokolonialnim diskurzom v kontekstu globalizacije in vojne zoper terorizem.) - Librett, M.: Divje svinje in prestopniki: povezanost nadzorovanja in preganjanja motoristov (Obstajajo podobnosti med policisti in člani hudodelskih združb. Motoristični klubi so bili po drugi svetovni vojni prepovedani zaradi sodelovanja njihovih članov pri nasilnih kriminalnih aktivnostih. Za tovrstne klube je značilna hierarhična ureditev, iniciacijski obredi, poseben način socializacije, prisege zvestobe, varovanje tajnosti, poseben uniformiran način oblačenja in nošenje vidnih simbolov pripadnosti in posameznikovega mesta v strukturi združbe. Policijska organizacija in kultura nista mnogo drugačni, če ju

preučujemo z določenih vidikov. Zato bi primerjalna analiza združb policistov in motoristov prispevala k boljšemu razumevanju obeh subkultur.) - Cavaglion, G.: Zlobne, nore ali žalostne? Matere, ki ubijajo, in medijsko poročanje v Izraelu (Za izraelska sodišča in splošno javnost je zadnja desetletja značilna prizanesljiva in paternalistična predstava o nasilnih materah. V nasprotju z očeti naj bi bile matere v večji meri pod vplivom psihičnih motenj, zaradi česar jih je treba zdraviti, ne pa kaznovati. Članek analizira podobo matere in očeta, ki ubijata svoje otroke, v prispevkih treh najbolj branih izraelskih časopisih. Mediji poudarjajo psihopatološke vzroke ubijanja, ko so storilke sicer redke poročene Judinje. Poročanje medijev je bistveno drugačno, ko so storilke marginalizirane ženske, pripadnice etničnih manjšin (arabske ženske), matere, ki ne ustrezajo pričakovanjem tradicionalne vloge žene, ter mlada in neporočena dekleta.)

Polona Mozetič

Criminologie, Montréal, leto 2006, št. 2:

Kaznivo dejanje genocida – kriminološki, filozofski in kazenskopravni vidiki (Pretežni del revije obravnava različne vidike »megakriminalnega« dejanja genocida, ki v svojem bistvu odraža popolen razpad in zanikanje vseh civilizacijskih, moralnih, verskih in pravnih norm. Osnova za teoretično razmišljanje o genocidu so nedavna dejanja v Bosni in Hercegovini ter v Rwandi. Kot vsako kaznivo dejanje, je tudi genocid individualno ali kolektivno dejanje, ki zadovolji osebne ali skupinske politične in ekonomske interese storilcev. Genocid najbolje razložita kriminološki teoriji racionalnega izbora in diferencialne asociacije, saj storilec deluje po kolektivni ideologiji določene politične grupe. Pomembna je še uporaba tehnike nevtralizacije prepovedi, s katero storilec opraviči svoje ravnanje, ki ni v skladu s splošno družbeno moralno. Storilci genocida so slepa poslušni in se podrejujejo določeni avtoritarni in organizirani strukturi, delujejo pa tudi po lastni motivaciji. Genocid je vedno kolektivni projekt, katerega namen je uničiti neko skupino ljudi. Rimski statut mednarodnega kazenskega sodišča danes natančno določa vse materialne sestavine kaznivega dejanja genocida. Kriminologi opozarjajo na razlike med genocidom, ki ga je izvajala nacistična Nemčija in genocidom v Bosni in Hercegovini: če je bila za Nemčijo značilna enotna družbena ideologija in stroga vertikalna organizacija odločanja in ukazovanja, pa je bilo v Bosni in Hercegovini v obdobju od leta 1992 do 1995 po ugotovitvah ZN 83 različnih oboroženih skupin.) – Quirion, B: Obravnavanje prestopnikov ali njihovo nadzorovanje - terapevtska prizadevanja nove penologije (V zadnjih 20 letih je prišlo do večjih sprememb v namenih kaznovanja in izvrševanja kazni: namesto spreminjanja osebnosti prestopnikov se

vse bolj uveljavlja nova penologija, ki se iz posameznih prestopnikov preusmerja na celotno marginalno nevarno družbeno skupino, ki jo je potrebno strogo nadzorovati zaradi varstva družbe. Namen kliničnega preučevanja prestopnikov v novi penologiji ni več iskanje najučinkovitejših terapevtskih postopkov za resocializacijo prestopnikov, temveč določiti stopnjo njihove prihodnje družbene nevarnosti in tej nevarnosti ustrezno zavarovati družbo.)

Revue de droit pénal et de criminologie, Bruxelles, leto 2007, št. 12:

Lugentz, F.: Načelo »*non bis in idem*« in združevanje upravnih in kazenskih sankcij (Načelo *non bis in idem*, ki ga je uvedel Mednarodni pakt o civilnih in političnih pravicah (sprejet na zasedanju ZN 16.12.1966) in so ga kasneje prevzele vse države članice ZN, pomeni, da nihče ne more biti obtožen ali kaznovan večkrat za isto dejanje. Enako načelo je sprejeto v 4. členu Dodatnega protokola šte. 7 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah. V praksi pa so številne težave pri upoštevanju tega na videz zelo enostavnega načela. Tak primer je, kadar je isto dejanje upravni prekršek in kaznivo dejanje. V tem primeru pravnomočna sodba sodišča avtomatično razveljavi predhodno odločbo upravnega organa za isto dejanje. Evropsko sodišče za človekove pravice je odločilo, da imajo tudi upravne sankcije značaj kazni, če izpolnjujejo določene pogoje (višina denarne kazni, zaporna kazen, če je določen postopek in če ima sankcija represivni značaj.) - Janssens, E.: Vloga lokalne policije v večkulturnih skupnostih zahodne Evrope (V državah članicah Sveta Evrope že od fevdalizma dalje prevladuje judovsko-katoliška kultura, le v Španiji in na Siciliji sta še danes prisotni katoliška in islamska kultura. V evropskih državah se je zlasti po 1950. letu pričelo intenzivno priseljevanje arabskih muslimanov in od tedaj v vseh državah narašča število pripadnikov islamske religije in kulture. Ta mešanica kultur povzroča dosti večje težave, kot so samo jezikovni problemi ali problemi, povezani s tradicionalno obleko priseljencev. Zato si morajo vse evropske države nenehno prizadevati za reševanje problemov priseljencev in v zadnjem času tudi številnih beguncev in azilantov. Večkulturni religijski prostor prinaša številne napetosti med ljudmi, te pa lahko peljejo v različne deviantnosti in v kriminaliteto.)

Revue de droit pénal et de criminologie, Bruxelles, leto 2008, št. 5:

Francosise, C., Kaminski, D.: Naloge obsojencev kot kazenske sankcije – njihova učinkovitost in ovire za uspešnost (Belgijski kazenski zakon je 1994. leta uvedel različne naloge, ki so obogatile seznam kazenskih sankcij in se lahko izrečejo v obliki medicacije, nadomestil za pripor in zapor, pogojne

obsodbe ali pomilostitve. Med temi ukrepi se najmanj uporablja obvezno poklicno usposabljanje obsojencev, največ pa se uporablja ukrep dela v korist skupnosti: leta 2002 je bilo izrečenih 563 ukrepov, leta 2003 4597, leta 2004 7405 in leta 2005 9096 ukrepov. Zaradi porasta »bagatelne« kriminalitete je nova desničarska vlada 1992. leta poostrila ukrepe za preprečevanje te kriminalitete s hitrim sojenjem, z uporabo alternativnih sankcij namesto zapora, z zdravstvenim tretmanom narkomanov in s posebnimi ukrepi za obravnavanje mladoletnih prestopnikov. Zlasti je močno prizadevanje za manjšo uporabo pripora. Leta 1996 je bil sprejet zakon, po katerem je potrebno v vsakem sodnem okrožju ustanoviti »pravosodno hišo« (la maison de justice), v kateri delujejo socialne slube in službe za pomoč in nadzor nad obsojenci, ki so jim izrečene alternativne sankcije oz. so bili pogojno odpuščeni s prestajanja zaporne kazni. Do leta 2007 je bilo v Belgiji ustanovljenih 146 posebnih služb za izvrševanje alternativnih sankcij in za usposabljanje in terapijo obsojencev. Leta 2002 je delo v korist skupnosti postalo samostojna kazenska sankcija, kar naj bi povečalo njen kaznovalni značaj.) – Dejemeppe, B.: Evropski priporni nalog – zakonitost, enakost, procesne garancije, domneva nedolžnosti, obsodba v nenavzočnosti, dvojna inkriminacija, varstvo človekovih pravic (Ko sodnik odloča o izvršitvi evropskega pripornega naloga, upošteva državno zakonodajo in Evropsko konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah enako ali v še večji meri kot v primeru odreditve pripora po notranjem pravu. Sodnik mora upoštevati zlasti domnevo nedolžnosti in temeljito preučiti materialne sestavine kaznivega dejanja, zaradi katerega je bil izdan evropski priporni nalog. Sodnik mora preveriti, ali so bile obdolžencu oz. obsojencu v predhodnem postopku zagotovljene vse procesne garancije glede obrambe, zato mora zavrniti evropski priporni nalog, če je bila obsodba izrečena v nenavzočnosti obdolženca. Sporazum o evropskem pripornem nalogu je v številnih državah sprožil strokovne razprave, saj so države morale spreminjati svoje ustave, notranjo zakonodajo in preteklo prakso na področju mednarodne pomoči v kazenskih zadevah. Posebno občutljivo je področje zakonitosti na področju kazenskega prava, ki zahteva, da so vsa kazniva dejanja in sankcije vnaprej določene in znane državljanom določene države, evropski priporni nalog pa to načelo krši. Kljub nekaterim dosedanjim poskusom je še daleč do popolne harmonizacije evropskega kazenskega prava in kazenskih sankcij.)

Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique, Genève, leto 2007, št. 3:

Aldeeb, S.: Kazenske sankcije v muslimanskih državah – preteklost, sedanjost in prihodnost (Muslimani verujejo, da samo bog lahko odloča o tem, kaj je dobro in slabo, v zahodni

civilizaciji pa zakone določajo ljudje. Namen sankcije po koranu je varovati religijo, življenje in telesno integriteto človeka. Osnovne sankcije so: križanje, kamenjanje, smrtna kazen po talionskem načelu, amputacija telesnih udov, sramotenje in plačilo odškodnine. Do danes je večina arabskih držav opustila sankcije, ki jih določa koran in sprejela sankcije zahodnega sveta.) – Despland, J. - N.: Psihiatrični tretman in zdravljenje po švicarskem kazenskem pravu (V Švici so pogosti spori, ali ima pri sojenju prednost kazenskopravna logika ali zdravniška znanost, saj še vedno ni enotnega stališča o vplivu duševne bolezni ali motenj na kazensko odgovornost storilcev kaznivih dejanj. Psihiater je pri psihiatrični ekspertizi omejen v številnih pogledih, saj mora upoštevati pravne, klinične in etične omejitve. Ugotovili so, da so psihiatrični in psihoterapevtski tretmani na splošno lahko uspešni za zdravljenje duševno abnormnih storilcev kaznivih dejanj, niso pa uspešni za zdravljenje vseh motenj in vseh pacientov.) – Winzap, P.-H.: Kazenska odgovornost in sankcija – kdo določa kazen: sodnik ali psihiater (Temeljno vprašanje je, kdo odgovarja za pravično in zakonito kazensko sankcijo v primerih, ko je bila izdelana psihiatrična ekspertiza. V vsakem primeru psihiatrovo mnenje močno vpliva na odločitve sodnika. Ne glede na pogosto nejasno mejo med pristojnostjo in odgovornostjo sodnika in psihiatra, je psihiatrična ekspertiza pogosto nujna za pravično in zakonito sojenje.) – Sokullu-Akinci, F.: Raziskovanje družinskega nasilja v Turčiji (Raziskava je ugotovila, da se nasilje prenaša z ene generacije na drugo. Raziskava je ugotovila, da je bilo 29,9 % anketiranih oseb v otroštvu žrtev telesnega, spolnega in psihičnega nasilja, od vseh žrtev pa jih je le 7,3 % prijavilo doživeto nasilje. Zato je prva naloga družbe, da poveča občutljivost za družinsko nasilje, zato je treba poskrbeti za prijavljanje nasilja in kaznovanje storilcev teh dejanj. Končno pa morata kriminologija in viktimologija nameniti večjo pozornost družinskemu nasilju.) – Balci, S. G., Yucekul, G. K.: Nasilje nad otroki v zavodih (Ko je leta 2005 turška televizija prikazala nasilje nad otroki, ki so ga posneli v vzgojnih zavodih s skrito kamero, je tudi državna oblast priznala razširjenost tega pojava. Preiskava je ugotovila, da v vzgojnih zavodih primanjkuje strokovno usposobljenega kadra, delavci so slabo plačani, večina je zaposlena le za določen čas, delavci se izbirajo po politični pripadnosti, država namenja premalo sredstev za varstvo in vzgojo otrok, nad zavodi ni potrebnega državnega nadzora, razvrščanje otrok v zavode se opravlja le na podlagi spola in starosti, ne pa po strokovnih kriterijih glede na vrsto, stopnjo in težo vedenjskih motenj.) – Chene, S., Boudov, P.: Nevarnost mladinskega prestopništva (Starši sami pa tudi družba se nenehno sprašujejo, kolikšno je tveganje, da bo otrok postal delinkvent. Danes se pogosto govori o številnih tveganjih v življenju: številne in različne bolezni, delovne nesreče, avtomobilske ali letalske nesreče, izguba službe, možnost postati žrtev kaznivega dejanja, itd. V zvezi s pričakovanim tveganjem je pomembno odkriti povezavo med vzroki in

posledicami: težava pa je, ker so vzroki zelo različni in med seboj povezani. Te splošne ugotovitve v celoti veljajo tudi za nastajanje mladinskega prestopništva.)

Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique, Genève, leto 2007, št. 4:

Maire, V.: Situacijska prevencija samomorov s skokom v globino z mostu Bessières v Lausanni (Ker je v Švici vsako leto podobno število samomorov, se javno zdravstvo posebej ne ukvarja s tem pojavom. Leta 2002 so samomori predstavljali 40 % vseh nasilnih smrti, nesreče s smrtnim izidom v cestnem prometu pa so bile udeležene s 13 % umrlih. V Lausanni je bilo vsako leto veliko samomorov s skokom s 23 m visokega mostu Bessièr, ko pa so leta 2000 zgradili varnostno ograjo, so popolnoma prenehali samomori na ta način, hkrati pa se je v mestu zmanjšalo število samomorov s skokom v globino. To dokazuje uspeh načrtne in strokovno utemeljene situacijske prevencije.) – Forouzan, E., Cooke, D.: Psihopatija žensk (Kljub nekaterim raziskavam psihopatije pri ženskah, ostaja ta osebnostna motnja slabo raziskana. Med razlogi za slabo raziskanost je tudi dejstvo, da pri ženskah uporabljajo enake diagnostične postopke kot pri moških, zanemarjajo pa razlike v kliničnih simptomih. Raziskave so pokazale, da je psihopatija bolezen 11 % do 46 % žensk v zaporih in 15 % do 30 % moških zapornikov.) – Goossens, F.: Zasliševanje osumljenцев na policiji v Belgiji in uporaba narkoanalize, hipnoze in poligrafa (Polijsko zasliševanje šteje kot najpomembnejše dejanje pred uvedbo kazenskega postopka zoper osumljenca, zato se številne znanosti ukvarjajo z metodami in tehnikami zaslišanja. Kazensko pravna doktrina in praksa že dolgo časa popolnoma zavračata uporabo narkoanalize, hipnoze in poligrafa pri zasliševanju obdolžencev in obtožencev, saj se s temi metodami pridobijo dokazi in priznanja proti volji zaslišanca. Belgijsko Višje sodišče v Limbourgu je 1955 leta ugotovilo, da so narkoanaliza, amfetaminski šok in elektrošok protipravne metode, ne glede na predhodni pristanek osumljenca. Leta 2003 je Vrhovno sodišče Belgije po zgledu Francije in Nizozemske ponovno zavrnilo uporabo narkoanalize in hipnoze v kazenskem postopku. Nasprotno pa je Vrhovno sodišče Belgije s sodbom leta 2006 dovolilo uporabo poligrafa pri policijskem zasliševanju, pri čemer se poligraf šteje le kot sredstvo raziskovanja resnice in preverjanja resničnosti izjav osumljenca. Uporaba poligrafa naj se omeji le na preiskovanje najtežjih kaznivih dejanj.) – Bergier, S., Cartier, J.: Goljufije in uporaba GSM aparatov – odkrivanje in preprečevanje (V Švici se prek telefonske povezave v zadnjih letih vsakodnevno opravijo številne goljufije. Ker se preko GSM aparatov sklepajo tudi številni gospodarski posli in opravljajo finančne transakcije, je potrebna velika previdnost pri takih poslih. Za varnost transakcij je pomembna identifikacija pravega lastnika GSM aparata, saj le on nosi negativne posledice goljufije

preko telefona. Zato je pomembna varnostna koda GSM aparata in zaščita z različnimi gesli.)

Pripravil Franci Brinc

Kriminologisches Journal, Weinheim, leto 2008, št. 2:

Temme, G.: Restorativna pravičnost – nasprotni model abolicionizmu? (Razlika med obnavljalno pravičnostjo in nemškim kazensko pravnim sistemom je v njihovih ciljih, vlogah udeležencev, komunikacijski strukturi, v moči postopkov, usmerjenosti k ugotavljanju resnice, možnostih reševanja konfliktov ter v vlogi povračila škode. Namen kazenskega postopka je vzpostaviti pravni mir, pri obnavljanju pravičnosti pa se želi doseči socialni mir. Obnavljanje pravičnosti je kvalitativno bližje alternativnim modelom, povezanim s psihologijo, socialnim delom ter zdravstvenim delom kot pa kazenskemu pravu.) – Bung, J.: Nevrokriminologija, psihopatija in ljudska psihologija (Zagovorniki nevroznanstveno utemeljene kriminalne biologije običajno napadajo kazensko pravo, češ da podpira ljudsko psihologijo. Pisec članka je kritičen do tega mnenja v treh razsežnostih: po ljudskem razmišljanju obravnava nova kriminalna biologija hudobne posameznike; posebna različica tega prepričanja je, da je sleherni posameznik, ki nima vseh »stvari urejenih v glavi«, deviantna oseba; po ugotovitvah najnovejših raziskav pa etiološke trditve o povezavi med nevralno disfunkcijo in psihopatijo temeljijo na ljudskem psihološkem razlikovanju.) – Stolle, P.: Sedanji postopki zoper teroriste in njihove posledice (Zvezno javno tožilstvo že nekaj let poizveduje o »članih terorističnih organizacij«. Šele aretacije v prvi polovici leta 2007 so dosegle osumljence in seznanile širšo javnost o postopkih zoper nje. Izvedelo se je, da so osumljence opazovali in zasledovali že mesece ali celo leta. Ta način preiskovanja je po eni strani značilen za tovrstna kazniva dejanja, po drugi strani pa je izraz logike tveganja, ki vedno zahteva daljšo dejavnost državnega nadzorstva in temu ustrezno varnostno politiko.)

Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform, Köln, leto 2008, št. 2:

Bachhiesl, C.: Graška kriminološka šola – znanstveni oris (Hans Gross je 1912. leta ustanovil v Grazu prvi evropski kriminološki univerzitetni inštitut. V času med obema vojnama so raziskave inštituta pripeljale to mlado znanstveno disciplino na vrhunec. A tedanje kriminološke raziskave so se obrnile k praksi, upoštevali so dognanja kriminalne biologije, ukvarjale so se z resocializacijo obsojencev in z izboljševanjem kriminalistično tehničnih postopkov. Metodika graške šole je poudarjala interdisciplinarnost. Vendar pa so dela graške

šole temeljila tudi na iracionalnem in intuitivnem, torej celovitem načinu razmišljanja, rezultat česar so bila metodična neskladja in netočnosti, kljub temu da so kriminologi trdili, da so uporabljene metode eksaktne in da je naravoslovje prodrlo v pravo. Ta napaka je povzročila, da sta začeli na kriminologijo vplivati tako politika kot ideologija, zlasti še v času vzpona fašizma in nacizma. Po 2. svetovni vojni je graška šola zgubila svoj pomen, v znanosti sta postajali pomembni diferenciacija in specializacija, ki sta onemogočili uresničitev Grossovega ideala – oblikovati sistematično »enciklopedično«¹ kriminologijo. Kriminologija kot veda in univerzitetni predmet je 1977. leta prešla pod okrilje Inštituta za kazensko pravo in jo odtlej štejejo le za pomožno disciplino kazenskega prava.) – Hirtenlehner, H.: Negostoljubje, pričakovanja podpore, predvidevanje nevarnosti in strah pred kriminaliteto (Številne raziskave ugotavljajo povezavo med neredom v življenjskem okolju in strahom pred kriminaliteto, vendar pa je le malo znanega o podrobnejših vzorcih nereda in občutka osebne varnosti. V Avstriji so z anketo ugotavljali strukturni model znamenj za družbeno dezorganizacijo, ki je lahko opozorilo za tveganje viktimizacije in pomanjkanje nadzora, kar med prebivalstvom povzroča strah pred kriminalom. Rezultate so primerjali z drugimi državami in skušali razložiti raven strahu pred kriminalom v Avstriji.) – Hosser, D.; Taefi, A.: Subkultura mladih ruskih priseljencev v nemških zaporih za mladoletnike (Raziskava je zajela 1154 mladih zapornikov, starih 14-24 let, in sicer 974 Nemcev in 180 priseljencev iz Rusije. Na podlagi pogovorov z njimi in podatkov iz njihovih kartotek so ugotovili, da se ruski mladi obsojenci pogosteje vključujejo v subkulturne skupine, so pogosteje nasilni, med njimi je tudi več odvisnikov od drog. V nemških zaporih so bili mladi Rusi in Nemci podobno obravnavani, zato domnevajo, da bi potrebovali priseljenci še posebna obravnavanja in pomoč pri vključevanju v družbo.)

Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform, Köln, leto 2008, št. 3:

Nitschmann, K.: Foucault, Bourdieu in nasledki (Bourdieu in Foucault sta »junaka«² sodobne sociološke teorije. Njune osrednje teoretične ideje so vplivale tudi na kriminologijo in kriminalitetno politiko ter s tem na kriminalitetnopolitično sceno v Franciji in ne nazadnje na kriminologijo kot znanost nasploh.) – Randman, W.-J.; Steck, P.: Vzorec storitve spolne zlorabe otroka in mladostnika in povezava z značilnostmi razmerja storilec-žrtev (Raziskava je zajela 283 od 725 obsojencev za kaznivo dejanje spolne zlorabe otroka v Baden Württembergu. Vedenje storilcev je bilo klasificirano po klusterjevi analizi o sedmih načinih storitve, in sicer s/z: poudarjanjem distance, dotikanjem genitalij, invazivnostjo, dotikanjem prsi/spodaj, dotikanjem zunaj doma, visoko invazivnostjo, visokim eksperimentiranjem. Najboljši napovedovalec

različnih oblik zlorabe je vedenje žrtve, razmerje med žrtvijo in storilcem ter biografija storilca.) – Suhlin, S.; Wischka, B.: Indikacijska merila v nemških socialnoterapevtskih zavodih za obravnavanje storilcev spolnih kaznivih dejanj (Merila za obravnavanje storilcev spolnih deliktov upoštevajo: nagnjenost k povratništvu, dojemljivost, pripravljenost in motiviranost obsojenca ter njegovo psihično stanje. V veliki meri pa so možnosti za socialnoterapevsko obravnavanje odvisne tudi od čisto objektivnih okoliščin, kot so npr. prostorske zmogljivosti zavodov.)

Gosudarstvo i pravo, Moskva, leto 2008, št. 3:

Karnozova, L.M.: Rusko kazensko pravosodje in mladoletniki ter mladoletniško pravosodje (Predzgodovina sodstva za mladoletnike se začne z 19. stol. V razvoju zakonodaje za mladoletne prestopnike pa ločujemo naslednje stopnje: 1) kazenska odgovornost mladoletnikov je izenačena z odgovornostjo odraslih, 2) upoštevanje neprištevnosti, povezane s starostjo, 3) upoštevanje pogojne neprištevnosti, 4) milejše kaznovanje, 5) vzgoja v ugodnejšem okolju (v posebnih ustanovah), 6) prevzgoja namesto kaznovanja. Sodobno mladoletniško pravosodje temelji na dejstvih, da je otroštvo obdobje v človekovem življenju, da je naloga družbe in njenih institutov ustvariti pogoje za pravičen otrokov razvoj in njegovo socializacijo, da neprimerno in odklonsko vedenje otroka kaže na težke življenjske okoliščine in da se mora družba na to odzvati, da sta družba in država odgovorni, če otrok ne živi v zanj primernih razmerah, da mora sodišče varovati otrokove interese, da mora biti sodstvo usmerjeno v otrokovo prihodnost in mora z ustreznimi ukrepi bedeti nad njegovo nadaljnjo usodo ter da mora pravosodje skupaj s sodiščem in vzgojnimi ustanovami težiti k reševanju težav otrok, ki so zašli v težke situacije. Gibanje za novo mladoletniško pravosodje vsebuje številne programe, ustrezno strokovno literaturo in vključuje raziskovalno delo. Pomembna je tudi posebna zakonodaja z novimi usmeritvami.)

Gosudarstvo i pravo, Moskva, leto 2008, št. 5:

Kurakin, A.V.: Upravno-pravna sredstva za preprečevanje korupcije v organih za notranje zadeve (Po podatkih, objavljenih v medijih, je bilo leta 2005 za 3,5 % več pritožb zoper policiste. Delavci policije se po teh pritožbah ne odzivajo ustrezno na preprodajalce drog in psihotropnih snovi, kar je povezano s korupcijo policistov. Korupcijo je opaziti tudi pri zbiranju informacij po naročilu trgovskih podjetij, ki jih zanima, kako deluje konkurenca. Ker so v ZDA opravili že veliko raziskav o vzrokih korupcije med policisti, bi lahko v Rusiji upoštevali rezultate teh raziskav in jih s pridom uporabili. Vzroki za korupcijo v organih za notranje zadeve so različni, vendar pa je

treba zmanjšati oz. odpraviti okoliščine, ki jih porajajo, tega pa ni mogoče doseči le z enim ali nekaj ukrepi.)

Gosudarstvo i pravo, Moskva, leto 2008, št. 6:

Podznjakov, A. N.: Migranti v Rusiji – kriminalna dejavnost (Priseljence na območju Rusije je pogojno mogoče razvrstiti v tri skupine: 1) priseljence iz nekdanjih držav Sovjetke zveze – Azerbejdžana, Armenije, Gruzije, Kazahstana, Tadžikistana, Uzbekistana, Kirgizstana; 2) državljane Ruske federacije iz severnega kavkazkega območja – narodnosti Dagestana, Inguši, Čečeni; 3) priseljence iz JV Azije – Vijetnama, Kitajske, Koreje. Migranti večinoma niso legalno zaposleni, saj ne obvladajo ruskega jezika in nimajo državljanstva. Ukvarjajo se v glavnem z nezakonitimi posli, se vključujejo v organizirane kriminalne skupine ali pa opravljajo delo na črno. V državi je opaziti naraščanje kriminalitete, med storilci pa je vedno več pripadnikov različnih držav nekdanje Sovjetske zveze. Pisec vidi v priseljencih iz drugih kulturnih okolij veliko nevarnost za naraščanje organizirane kriminalitete mafijskega tipa in povečevanje števila terorističnih napadov.

Pripravila Marija Milenković